

Trả Nợ Nhân Quả

Truyện ngắn của Nguyễn Ngọc Hoa

Khu *Little Saigon* trên đại lộ Federal ở Denver thuộc tiểu bang Colorado mới thành lập vài năm nay nhưng đã khá sầm uất. Hôm nay là ngày cuối cùng của kỳ nghỉ lễ Giáng sinh gia đình; chúng tôi dành nguyên buổi chiều đi chơi loanh quanh trong khu này rồi sáng mai bay về nhà. Mặc xin phép đi một mình tìm mua vài món đồ đặc biệt Việt nam để sau Tết Tây mang vào trường “show and tell” là kể chuyện cho cả lớp nghe. Tôi hẹn gặp lại Mặc trước cửa tiệm Nhạn Tháp, nơi Quỳnh Châu sẽ ghé mua thực phẩm Á đông đóng thùng mang về. Tên “Nhạn Tháp” cho thấy chủ nhân là người Tuy Hòa tỉnh Phú Yên, thành phố nhỏ bé hiền hòa một thời là quê nhà thân yêu của tôi. Núi Nhạn Tháp, hay núi Nhạn, cao 64 thước nằm giữa đồng bằng Tuy Hòa và bên bờ bắc sông Đà Rằng. Chân núi vắn vào vòng quanh khoảng một cây số thành hình con chim nhạn đang dang rộng cánh.

Đang tần mẩn lựa thức ăn khô trên kệ hàng, tôi nghe tiếng gọi, “*Ba Hoa, Ba Hoa,*” sau lưng. Tôi quay lại. Thật không ngờ. Đó là Thiên học cùng lớp đệ nhất (lớp 12) với tôi ở Ban Mê Thuật và là dân Phú Yên chính gốc. Tôi bắt tay người đàn ông cao mà gầy ốm, mặt hốc hác, nhưng đôi mắt tinh anh. Thiên giới thiệu vợ nó, tôi đã từng nghe tiếng nàng là một nữ sinh đẹp nhất của trường trung học Nguyễn Huệ Tuy Hòa. Thiên cũng ngạc nhiên như tôi,

“Mày ở đâu lại đây? Tao ở Denver hơn một năm nay, hỏi nhiều người mà *nếu* không ai biết gia đình mày ở đâu.”

Thiên lớn hơn tôi đến bảy, tám tuổi, từ Tuy Hòa vào Nha Trang học trường trung học Võ Táinh, thi rớt Tú tài II mấy năm liên tiếp, và cuối cùng lên Ban Mê Thuật học cùng lớp với tôi. Một thằng già nhất lớp và một thằng học giỏi nhất lớp miệt mài giúp nhau học hành, và cuối năm cả hai đậu Tú tài II ở hội đồng Nha Trang ngay kỳ đầu. Mãi đến ba năm sau, một tối thứ Bảy giữa mùa hè 1968, tôi mới gặp lại Thiên – ở Tuy Hòa. Hôm ấy, tôi được chú Phu đưa đi nhậu ở quán Hương Quê trên đường Nguyễn Công Trứ, chú tôi là đại úy pháo binh. Bốn sĩ quan bộ binh ngồi bàn bên cạnh ăn nói lớn tiếng và thách nhau uống bia, trong đó Thiên là người lớn tuổi nhất. Tôi mừng rỡ nhận bạn,

“Thiên đi lính hồi nào, đổi về đây bao lâu rồi?”

“Tao đi khóa 25 trường Bộ binh Thủ Đức, về Tuy Hòa vài tháng nay thôi. Mày về đây làm *chi*, đang ở lại đâu?” Thiên chưa biết cha giữ chức vụ cầm đầu tỉnh nhà.

“Nghỉ hè tôi về đây chơi, đang ở nhà bà con gần dưới bãi biển.”

Chú Phu đề nghị Thiên và bạn sang ngồi chung bàn. Bia Budweiser vào thì lời ra, họ bình phẩm chê khen từng nữ sinh đẹp ở trường Nguyễn Huệ, và cuối cùng chĩa mũi dùi vào Mai bạn tôi con một nhà giàu nổi tiếng trong phố. Chuẩn úy Thái trẻ nhất bọn, mặt non choẹt, và nói giọng “*nẫu*” đặc sệt khó nghe bỗng hẳn học chê bai,

“*Nẫu* tàn đời rồi! Trong trận Tết Mậu Thân, Việt Cộng (‘VC’) núp trong nhà *nẫu*, cảnh sát lấy cờ bắt *nẫu* về đồn để cho cha Thông tỉnh trưởng lòi về chơi nát nước . . .”

Không đợi Thái nói dứt câu, tôi vung tay đấm mạnh vào mặt Thái và la lên, “Thằng khốn nạn ăn nói mất dạy!” Thái đau đớn ôm mặt ra hiệu cho hai người bạn kia đứng dậy, định làm hung. Chú Phu mở chiếc áo khoác *phiêu ra-két* (field jacket) để lộ ba bông mai vàng trên cổ áo ca-ki và rút khẩu súng lục ra,

“Ngồi yên nói chuyện đàng hoàng, không *tau* bắn què giò. *Ba Hoa, mi* nói tại rằng *mi* đập *hắn*.”

“Ông Thông là cha tao, và chuyện đồn ba láp đó không thể có,” tôi giận run lắp bắp.

“Xin lỗi chú . . . xin lỗi mày. *Nẫu* thất tình con Mai rồi quần trí ăn nói ẩu tả động chạm tới ông bác,” Thiên xuýt xoa đến thấy tội nghiệp.

“Bộ tụi *mi* không biết Việt Cộng chuyên phao tin đồn láo khoét để bôi nhọ uy tín giới chức bên mình hay *răng*? Cảnh sát chỉ mời con Mai xuống Ty để thu thập tin tức, sau đó cho về nhà mà không làm khó dễ *chi* hết,” chú Phu dụi giọng.

* * *

Vợ chồng Thiên mời chúng tôi về nhà ăn cơm tối, nhà Thiên là căn *apartment* ba phòng ngủ trong khu dân cư gần *Little Saigon*. Trong lúc Quỳnh Châu và vợ Thiên loay hoay nấu nướng trong nhà bếp, tôi và Thiên ngồi nói chuyện trong phòng khách, và Mạc ngồi gần để hóng chuyện, “nghe ba và bác Thiên nói chuyện Việt nam.” Thiên kể,

“Tao mang lon đại úy khi Hiệp định Paris 1973 được ký kết và được đưa vào ban Liên hiệp Quân sự Hai Bên để điều đình với phái đoàn Việt Cộng ở trong phi trường Tân Sơn Nhứt. Năm 1975, tao đi tù ‘cải tạo’ như *nẫu*, nhưng có lẽ nhờ vai trò đó mà *Vi Xi* coi là ‘ít nợ máu với nhân dân’ và cho về ‘sớm’: tù sơ sơ có hơn sáu năm. Về Tuy Hòa sống ngắc ngoải vài năm, tao cuốn gói đem vợ con vượt biên qua đây.”

“Tôi nhớ hồi học đệ nhất, Thiên giỏi kể chuyện khôi hài đen, chứ không có tài tranh luận. Sao được cử vào ban Liên hiệp cãi nhau với thằng Cộng?”

“Tao sống với *Vi Xi* từ hồi mày chưa đẻ, Phú Yên hồi đó thuộc Liên khu 5 của Việt Minh, và trong quân đội mình, ít ai có kinh nghiệm về Cộng sản hơn tao. Năm tao 14 tuổi, ông già tao làm trưởng thôn ngoài làng Phú Thứ, xã Hòa Bình cách Tuy Hòa khoảng 15 cây số, và có lần gia đình tiếp đãi luật sư Thụ tại nhà,” Thiên khoe.

“Thụ nào? Có phải là Nguyễn Hải Thụ làm chủ tịch Mặt trận Giải phóng Miền Nam và bây giờ là chủ tịch Quốc hội của Cộng sản Hà nội?”

“Chính *nẫu* đó! Đến giờ, *nẫu* là nhân vật Giải phóng Miền Nam duy nhất được Hà nội giữ lại cho nắm chức vụ lãnh đạo cao cấp, mặc dù chẳng có thực quyền *chi*.”

Năm 1955, ông Thụ, một đảng viên Cộng sản, bị chính quyền Đệ nhất Cộng hòa bắt và đưa ra an trí tại xã Hòa Thịnh trên miền núi Phú Yên cùng với sáu người khác. Trước khi lên Hòa Thịnh, đoàn người áp tống dừng lại nghỉ ở nhà Thiên. Thiên bị sai đi nấu nước pha trà, và mẹ Thiên nấu cơm cho khách ăn. Họ ngủ ở nhà trên, đàn bà và trẻ em không được lai vãng, nhưng Thiên và một thiếu nữ hàng xóm tên Bích la cà làm quen với mấy “ông lớn” từ Sài Gòn ra. Bích lớn hơn Thiên bốn tuổi và đẹp người. Năm 1954 nàng lấy chồng với đám cưới tập thể do Việt Minh vội vã áp đặt và tổ chức chỉ một ngày trước khi chú rể lên đường ra Bắc tập kết.

Trong thời gian ông Thụ ở xã Hòa Thịnh, thỉnh thoảng Thiên gặp vợ ông từ Sài Gòn ra thăm nuôi, mang thức ăn và nhu yếu phẩm tiếp tế cho chồng. Lần đầu tiên trong đời, Thiên trông thấy đàn bà tóc *phi-dê*, tiếng Pháp “*frisé*” là (tóc) uốn quăn! Người thiếu phụ sang trọng chân yếu tay mềm phải đi qua ba chặng đường: Xe đò từ Sài Gòn chạy theo Quốc lộ 1 và dừng lại Ngã Ba Phú Lâm gần Tuy Hòa cho bà xuống. Đó là nơi rẽ đi lên hướng tây, và từ đó trở đi không có xe đò, bà thuê xe ngựa đi bảy cây số đến làng Phú Thứ của Thiên. Từ đây đến Hòa Thịnh không có cả xe ngựa nên bà nghỉ đêm ở nhà Thiên, hôm sau thuê người gánh đò, và ra sức đi bộ mười cây số nữa mới tới nơi.

Vài năm sau, ông Thụ được đưa về Tuy Hòa và ở trong “phòng ngủ” (khách sạn) Vĩnh Đông Á trên đường Lê Thánh Tôn. Lúc này, Thiên và Bích đã về Tuy Hòa; Thiên học trung học, và Bích làm nhân viên ty Thông tin. Hàng ngày người ta thấy ông Thụ mặc *pi-gia-ma* (pyjama) đạp xe đạp đi khắp phố đánh cờ tướng. Ông bị tố cáo hiếp dâm Bích, nhưng có lẽ vì lý do chính trị, chính phủ không muốn làm lớn chuyện nên bỏ qua, không truy cứu. Bích xấu hổ bỏ Tuy Hòa lên Đà Lạt làm ăn.

Năm 1961, khi VC tấn công quận Sơn Hòa cách Tuy Hòa khoảng 50 cây số, theo mật hiệu liên lạc từ trước, ông Thụ đạp xe đạp ra “mả” (nghĩa địa) Vũ Kỳ của một gia tộc người Hoa trên Quốc lộ 1 chờ VC đón đưa vào *bưng*. Tháng Hai năm 1962, Hà nội lập ra con múa rối Mặt trận Giải phóng Miền Nam và phong ông làm chủ tịch cho đủ lệ bộ.

* * *

Ông bà Thụ có hai cô con gái: Jeanne sinh năm 1942, và Geneviève sinh năm 1944. Trong khi ông Thụ bị an trí ở Phú Yên, bà Thụ sống ở Sài Gòn, và hai cô học nội trú trường dòng *Le Couvent des Oiseaux* (tên Pháp nghĩa là “ngôi tu viện của loài chim”), hay *Les Oiseaux*, trên Đà Lạt. Trường do các nữ tu dòng Thánh Augustin, phần lớn là người Pháp, quản trị và giảng dạy. Yên ổn học hành dưới sự che chở của các nữ tu, nhưng đêm nào Jeanne cũng nằm khóc một mình, bạn bè hết lòng khuyên lơn mà vô hiệu vì nàng không hề thổ lộ hoàn cảnh của mình. Sau khi đậu Tú tài II Pháp và sắp sửa rời trường trở lại Sài Gòn, nàng mới tâm sự về thân thế và cảnh ngộ gia đình mình với cô bạn thân nhất là Jaqueline.

Ông Thụ đã vào trong *bưng* và sống với bà vợ và đàn con khác. Từ nay trách nhiệm nuôi mẹ và em đặt trên vai Jeanne, cô thiếu nữ 20 tuổi chưa vào đời. Mẹ Jeanne là bà vợ đã lặn lội ra Phú Yên thăm chồng; bà đau đớn sửng sờ khi biết tin ông Thụ đã cho người về đón “vợ con” vào *bưng*. Hơn 20 năm qua, ông Thụ đã phản bội bà và bí mật có gia đình thứ hai ở Phú Nhuận Sài Gòn. Bà vợ kia vốn là cựu nữ sinh trường Áo Tím, tức là trường nữ trung học Gia Long bây giờ,

và có con trai lớn sinh cùng năm với Jeanne. Khổ đau cùng cực, mẹ Jeanne đột nhiên mất hết trí nhớ, tối ngày ca hát và nói lảm nhảm một mình.

Nhờ thân nhân của Jacqueline giới thiệu, Jeanne được nhận làm giáo viên dạy trường tiểu học *Aurore* (tên Pháp nghĩa là “rạng đông”) dạy chương trình Pháp, đủ lợi tức nuôi mẹ và đài thọ cho Geneviève tiếp tục học ở *Les Oiseaux*. Jacqueline giúp Jeanne tìm thuê một căn gác ở xóm Bàn Cờ và mua sắm sơ sài một số đồ đạc trong nhà, nồi niêu soong chảo, và những thứ lặt vặt khác để làm lại cuộc đời, bắt đầu từ con số không. Từ một nữ sinh chỉ biết ăn học, Jeanne trở thành chủ gia đình cáng đáng mọi chuyện từ nhỏ đến lớn. Nàng phải chăm sóc, nhắc nhở, dỗ dành, và có khi ép buộc mẹ làm những việc cần thiết hàng ngày như ăn uống, ngủ nghỉ, tắm rửa, và vệ sinh cá nhân. Bà đã trở thành trẻ thơ, “đứa con” khó tính của Jeanne.

Vì vai trò của ông Thụ ở phe bên kia, nhân viên an ninh Việt nam Cộng hòa kín đáo theo dõi Jeanne thường xuyên. Một năm sau, họ bắt được một tên giao liên VC lảng vảng quanh căn gác của Jeanne, tên này khai có nhiệm vụ giúp đỡ và bảo vệ nàng và bà mẹ. Nàng bị bắt giữ gần ba tháng, hàng ngày bị thẩm vấn, và sống trong trại giam rất khổ sở. Rốt cuộc, họ không điều tra được gì và thả nàng ra. Bà mẹ qua đời trong thời gian nàng bị câu lưu.

Lúc này, Jacqueline đã sang Pháp du học, những người quen và bạn bè khi biết về thân thế Jeanne liền vội vàng tránh xa nàng vì sợ liên lụy. Không bạn bè hay người yêu, nàng sống cô đơn, thất vọng chán nản, và vài lần uống thuốc ngủ tự tử, nhưng được cứu sống. Đành chấp nhận cuộc sống khổ đau hiện tại là hậu quả của hành vi của mình từ những kiếp trước.

Geneviève lớn lên thành một thiếu nữ đẹp tuyệt vời. Nàng và các bạn thường được Tổng lãnh sự Pháp tại Sài Gòn là Jacques de Folin mời dự tiếp tân vào những dịp lễ lạt. Jacques ở Sài Gòn một mình vì vợ ông ở lại Paris trông nom con cái học hành, và thỉnh thoảng ông mời Geneviève làm đồng bạn đi dự các cuộc giao tế. Năm 1975, hai chị em Jeanne theo tàu Hải quân di tản sang đảo Guam và được vợ chồng Jacques bảo trợ sang Pháp. Geneviève ở chung với ông bà vài năm trước khi lập gia đình với một nhà sĩ người Pháp.

Năm 1978, Jeanne thành hôn với một người Pháp bạn đồng sự của Jacques ở bộ Ngoại giao Pháp. Lộng lẫy trong chiếc áo cưới màu trắng, nàng khoác tay chú rể chậm bước dọc lối đi giữa thánh đường, nhìn Geneviève là người thân duy nhất, cười rạng rỡ với nước mắt chan hòa. Nụ cười sung sướng đầu tiên trong gần một phần tư thế kỷ của người đàn bà trót sinh làm con ông Thụ.

Kiếp này Jeanne đã trả xong món nợ nhân quả. Nàng được quyền hưởng hạnh phúc trong phần đời còn lại.

Nguyễn Ngọc Hoa
Ngày 1 tháng Ba, 2023